

Galerija Medija v Vili Medea

Galerija Medija v Vili Medea

VENO PILON, fotograf
Gostujoča razstava
Pilonove galerije Ajdovščina

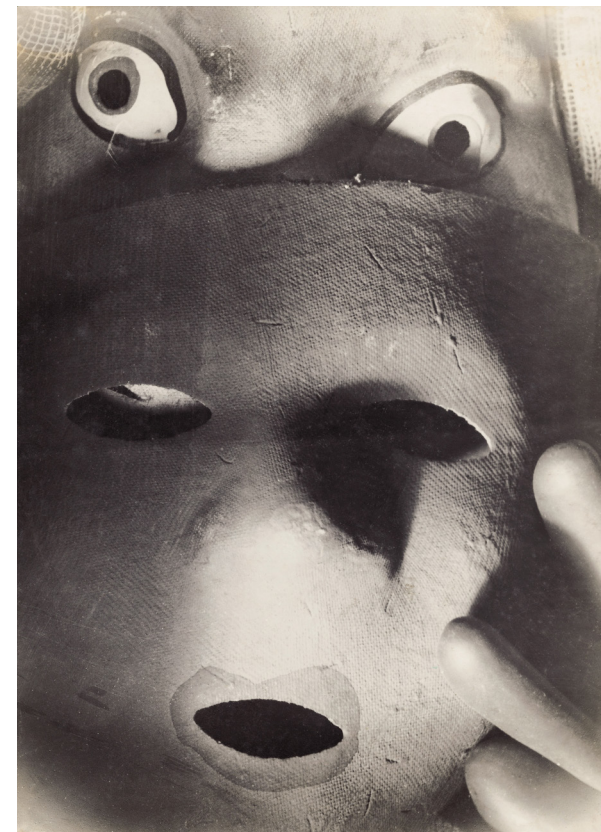
Odprtje razstave bo v
PETEK, 6. 2. 2026 ob 17.30 uri

Razstavo bo predstavila
TINA PONEBŠEK, kustosinja razstave in
direktorica Pilonove galerije Ajdovščina

Glasbeni program: Glasbena šola Zagorje

Razstava bo odprta do 11. 3. 2026

Vljudno vabljeni!

VENO PILON, fotograf
Gostujoča razstava Pilonove galerije Ajdovščina

Veno PILON, fotograf

Gostujoča razstava Pilonove galerije Ajdovščina

Pilonova galerija Ajdovščina v svojem izboru predstavlja ključen, a pogosto spregledan segment ustvarjalnosti Vena Pilon – njegovo fotografijo. Veno Pilon v slovenski umetnostni zgodovini zaseda osrednje mesto kot protagonist slogovnih premen po prvi svetovni vojni, ko je v svoje grafike in slike mojstrsko vpletal vplive evropskega ekspresionizma in nove stvarnosti.

Razstava pregledno zajema umetnikovo fotografsko pot, ki se začne v zgodnjih 20. letih 20. stoletja. V tem obdobju je Pilon s svojo kamero dokumentiral rodno Primorsko, se osredotočal na prizore vsakdanjega življenja, kmečke običaje in socialni utrip domačega okolja. Prelomnico v njegovem življenju in delu predstavlja selitev v Pariz leta 1928. Umik iz domovine ni bil le iskanje umetniške svobode, temveč tudi beg pred utesnjenim vzdušjem naraščajočega fašizma, ki je takrat dušil ustvarjalnost mladih umetnikov na Goriškem. V prestolnici svetovne avantgarde je Pilon po letu 1930 skoraj povsem opustil slikarstvo in se v celoti posvetil fotografiji.

Pilonovo pariško obdobje v 30. letih velja za vrhunec njegovega fotografskega ustvarjanja. V svojem ateljeju na Rue de la Grande-Chaumière je ustvaril izjemen opus portretov, v katerih je ovekovečil prijatelje in znance iz pestre montparnaške umetniške družbe, intimne portrete žene Anne-Marie in sina Dominiqua ter številne rojake, ki so ga obiskovali v Parizu.

Njegova fotografija ni bila le dokumentarna; sledila je avantgardnim prizadevanjem takratne pariške scene in teorijami Lászla Moholy-Nagyja. Pilon je eksperimentiral s fotogrami in nadrealističnimi prvinami, kar ga postavlja ob bok imenom, kot so Man Ray, Brassai in Dora Maar. Kljub temu je svojo portretno fotografijo vselej razumel kot logično nadaljevanje slikarstva, le da z drugimi izraznimi sredstvi.

V svoji avtobiografiji Na robu Pilon odkrito piše o praktičnih vzrokih za svojo strast do fotografije. Razmah ilustriranega tiska in potrebe meščanske družbe po »umetniških portretih« so mu omogočili preživetje v konkurenčnem pariškem okolju. Čeprav se sam nikoli ni imel za avantgardista in je bil do svoje tehnične podkovanosti kritičen, so njegovi posnetki vzbudili občudovanje največjih mojstrov tistega časa.

Razstava ponuja intimen in hkrati monumentalen vpogled v umetnika, ki je, razpet med dve domovini in dva medija, uspel ustvariti vizualni jezik, ki ostaja svež in relevanten še danes.

Kustosinja razstave: Tina Ponebšek, direktorica Pilonove galerije Ajdovščina

Veno PILON

Veno Pilon (Ajdovščina, 22. september 1896 – 23. september 1970) se je rodil v Ajdovščini materi Urški in očetu Domenicu, peku furlanskih korenin. Njegovo mladost je grobo prekinila prva svetovna vojna; po maturi v Gorici je bil vpoklican v vojsko, ujet v Galiciji in odpeljan v Rusijo. Leta 1918 se je vrnil v domovino in v Ljubljani predstavil svoje akvarele, ki so nastajali v ruskem ujetništvu. Sledila so leta intenzivnega študija v največjih evropskih središčih: Pragi, Firencah in na Dunaju. Ko se je leta 1921 vrnil v rodno Ajdovščino, je zaradi očetove bolezni prevzel vodenje družinske pekarnice, a umetnosti ni opustil. Prav nasprotno – v domačem ateljeju so takrat nastala dela, ki danes veljajo za vrh slovenskega ekspresionizma in nove stvarnosti. Vmes se je udeleževal številnih skupinskih razstav ter s svojimi grafikami nastopil na Beneškem bienalu leta 1924. Leta 1928 se je za stalno naselil v Parizu, kjer se je posvetil predvsem fotografiji, ki je postala zanj tudi vir preživetja. V zakonu z Anne-Marie Guichard se mu je rodil sin Dominique, družinska sreča pa je Pilonov album napolnila s toplimi, osebnimi posnetki ponosnega očeta. Po drugi svetovni vojni je njegov dom na Montparnassu postal pravo stičišče slovenstva. Pilon je deloval kot neuradni kulturni ataše, ki je gostoljubno sprejemal slovenske intelektualce in umetnike. Njegova vsestranskost ni poznala meja. Bil je organizator razstav, urednik in prevajalec, kot scenograf in igravec je sodeloval pri prvem slovenskem celovečercu Na svoji zemlji, svojo umetniško pot je zaokrožil s poezijo (Orakelj slikarjev) in izjemno avtobiografijo Na robu (1965). Moderna galerija v Ljubljani mu je leta 1954 postavila prvo pregledno razstavo risb, grafik in fotografij, leta 1966 pa še obsežnejšo slikarsko retrospektivo. Čeprav je v Parizu preživel skoraj štiri desetletja, ga je po smrti žene vedno močnejše vleklo v domovino. Tri leta pred smrtjo se je vrnil v rodne kraje, kjer je leta 1970 sklenil svojo bogato življenjsko pot. Že več kot pol stoletja njegovo dediščino skrbno hrani Pilonova galerija v Ajdovščini, v stavbi, ki združuje očetovo pekarno in sosednjo obrtniško hišo. Galerija je v letu 2025 doživela celovito prenovo.